

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025/2026-2027/2028
(skrajne daty)
Rok akademicki 2026/2027

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Popularyzacja archeologii i ochrona dziedzictwa kulturowego
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Humanistyczny
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, 4 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy do wyboru
Język wykładowy	polski
Koordinator	Dr Maciej Dębiec
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr Maciej Dębiec

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4			30						3

1.2. Sposób realizacji zajęć

X zajęcia w formie tradycyjnej

- zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

Zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

WIEDZA OGÓLNA O ARCHEOLOGII – JEJ ZADANIACH I METODACH

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie się z metodami popularyzacji i ochrony dziedzictwa kulturowego
C2	Zapoznanie się z podstawowymi funkcjami muzeów i innych instytucji związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego (skanseny, parki archeologiczne)
C3	Popularyzacja archeologii w nowych mediach
C4	Zapoznanie studentów z zagadnieniami edukacji archeologicznej poprzez działalność grup rekonstrukcyjnych i festynów archeologicznych
C5	Omówienie zagrożenia trywializacji w edukacji archeologicznej

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu STUDENT:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_o1	Ma podstawową wiedzę o terminologii, przedmiocie, miejscu i znaczeniu archeologii w ochronie dziedzictwa kulturowego	K_Wo1, K_Wo2, K_Wo4
EK_o2	Ma podstawową wiedzę o rozwoju różnych form ochrony dziedzictwa kulturowego oraz ich relacji z archeologią	K_Wo9, K_W10, K_Ko2
EK_o3	Ma podstawową wiedzę w zakresie pozyskiwania obiektów i sporządzania dokumentacji badawczej, konserwatorskiej i muzealnej	K_Wo8
EK_o4	Posiada podstawową wiedzę z zakresu zasad i form przechowywania zabytków archeologicznych	K_Wo9
EK_o5	Potrafi opisywać źródła archeologiczne na potrzeby popularyzacji	K_Uo1
EK_o6	Umiejętnie poszukuje, selekcjonuje i kompiluje w swojej pracy naukowej dorobek innych badaczy z poszanowaniem własności intelektualnej i prawa autorskiego	K_Uo3, K_Uo6
EK_o7	Potrafi prowadzić dyskusję akceptując poglądy innych uczestników, argumentować i bronić swoich twierdzeń w oparciu o wiedzę naukową.	K_Uo5, K_Uo6, K_U10, K_Ko1, K_Ko3, K_Ko5,
EK_o8	Potrafi przygotować projekt działania popularyzującego archeologię	K_Uo6, K_Ko3, K_Uo1
EK_o9	Potrafi identyfikować zagrożenia pseudo promocji archeologicznego dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystywania archeologii w pseudonauce	K_Uo8, K_Ko2
EK_o10	Poddaje refleksji swoją wiedzę i umiejętności, potrafi wskazać swoje mocne i słabe strony i na podstawie tego wyznaczać cele w zakresie poszerzania swojej wiedzy i źródła nowych informacji.	K_Uo3, K_Ko1, K_Ko5
EK_o11	Wykazuje ciekawość i otwartość na nową wiedzę, wykorzystanie nowych narzędzi przekazu, które próbuje zaspokoić poprzez lekturę, badania i uczestnictwo w różnych formach życia naukowego, a w swoich dążeniach do	K_Ko1, K_Ko3, K_Ko5

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

	poszerzania wiedzy kieruje się zasadami obyczaju akademickiego i etyką archeologa.	
--	--	--

3.3 Treści programowe

A. Problematyka konwersatorium

Treści merytoryczne
Zarys historii ochrony dziedzictwa kulturowego i polskiego muzealnictwa archeologicznego
Ewolucja myśli muzeologicznej i teoretyczne podstawy muzealnictwa: od inwentarzy antycznych po „nową” muzeologię.
Popularyzacja archeologii poprzez wystawy muzealne
Podstawy zarządzania zbiorami archeologicznymi w muzeum
Problematyczne dziedzictwo: zbiory archeologiczne w muzeach a dekolonizacja
Podstawowe pojęcia z zakresu muzealnictwa i ochrony zabytków (np. muzeum, muzealnictwo, muzeologia, zabytek, dziedzictwo kulturowe, dziedzictwo archeologiczne, itd.).
Zarys historii ochrony zabytków i konserwatorstwa archeologicznego od antyku po czasy współczesne.
Międzynarodowe akty prawne w konserwatorstwie archeologicznym.
Polskie ustawodawstwo dotyczące ochrony i konserwacji zabytków.
Struktura organizacyjna ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego w Polsce (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Urząd Ochrony Zabytków).
Popularyzacja archeologii poza granicami Polski – wybrane przykłady
Grupy rekonstrukcyjne – pozytywne i ewentualne negatywne aspekty
Ochrona zabytków i stanowisk archeologicznych <i>in situ</i> i ich popularyzacja (rezerваты archeologiczne, architektoniczne, skanseny).

3.4 Metody dydaktyczne

Konwersatorium: wykład z prezentacją multimedialną, analiza tekstów z dyskusją.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_02	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_03	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_04	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_05	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_06	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_07	KOŁOKWIUM	Konwersatorium

EK_o8	PROJEKT	Konwersatorium
EK_o9	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_10	OBSERWACJE W TRAKCIE ZAJĘĆ	Konwersatorium
EK_11	OBSERWACJE W TRAKCIE ZAJĘĆ	Konwersatorium

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Kolokwium, aktywny udział w zajęciach, projekt multimedialny

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	15
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	30
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Abramowicz A., *Historia archeologii polskiej: XIX i XX wiek*, Warszawa 1991.

Ashworth G., *Planowanie dziedzictwa*, Kraków 2015.

Ashmore W., Sharer R., *Odkrywanie przeszłości. Wprowadzenie do archeologii*, Kraków 2008

Borusiewicz M., *Nauka czy rozrywka: nowa muzeologia w europejskich definicjach muzeum*, Kraków 2012.

Chowaniec R., *Dziedzictwo archeologiczne w Polsce. Formy edukacji i popularyzacji*, Warszawa 2010.

Czopek S., *Wstęp do muzealnictwa i konserwatorstwa archeologicznego*, Rzeszów 2000.

Dębiec M. (Ed.). 2017. *Życie codzienne. Wędrówki po archeologicznych śladach dawnych epok i kultur Województwa Podkarpackiego*, Rzeszów.

Dębiec M., Jędrzejewska S. (red.) 2018. *Przemoc, konflikt wojna. Wędrówki po archeologicznych śladach dawnych epok i kultur Województwa Podkarpackiego*, Rzeszów: Zimowit.

Pawleta M. *Przeszłość we współczesności: studium metodologiczne*

Malinowska-Sypek A. *Przewodnik archeologiczny po Polsce. 2010*

Mattassa F., *Organizacja wystaw. Poradni dla muzeów, bibliotek i archiwów*, Kraków 2015

Willems, Annemarie & Thomas, Suzie & Castillo, Alicia & Čeginskas, Viktorija L.A. & Immonen, Visa & Kalakoski, Iida & Lähdesmäki, Tuuli & Lähdesmäki, Ulla & Gowen, Margaret & Marciniak, Arkadiusz & González, Elena María & White, Cheryl & Mazel, Aron. (2018). *Teaching Archaeological Heritage Management. Towards a Change in Paradigms. Conservation and Management of Archaeological Sites*. 20. 297-318.

Literatura uzupełniająca:

Czopek S., Górski J. (red.), *Między nauką a popularyzacją. Muzea i parki archeologiczne*, Kraków 2016.

Gołusiewska-Rusinowska D., Mielewska M., Sińczak T. (red.), *Popularyzacja nauk historycznych – teoria i praktyka. Zbiór studiów*, Toruń 2018.

Małachowicz E., *Konserwacja i rewaloryzacja architektury w zespołach i krajobrazie*, Wrocław 1994.

archeologicznie kreowanej przeszłości w przestrzeni społecznej, Poznań 2016.

Pawłowska K., Swaryczewska M., *Ochrona dziedzictwa kulturowego. Zarządzanie i partycypacja społeczna*, Kraków 2002.

Szmygin B. (red.), *Trwała ruina II. Problemy utrzymania i adaptacji. Ochrona, konserwacja i adaptacja zabytkowych murów*, Lublin-Warszawa 2010.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej